

Arrivals

Departures

Ακτινογραφία Εισερχόμενου Τουρισμού 2005 - 2017

Σύνοψη

Εξέλιξη μεγεθών και δεικτών εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα από τις κύριες αγορές της, 2005 - 2017

Νοε. 2018

Σεραφείμ Κουτσός
Αναλυτής

Δρ. Άρης Ίκκος, ISHC
Επιστημονικός Διευθυντής

INSETE

INTELLIGENCE

Ινστιτούτο ΣΕΤΕ

Εισαγωγή

Η Τράπεζα της Ελλάδας ανακοινώνει κάθε χρόνο τα βασικά μεγέθη του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα ανά χώρα προέλευσης επισκεπτών (Αγορά). Η συγκέντρωση και επεξεργασία ταξιδιωτικών στοιχείων, όπως αυτά συλλέγονται μέσω της Έρευνας Συνόρων, ξεκίνησε το 2005 και έκτοτε η Τράπεζα της Ελλάδας συγκεντρώνει στοιχεία για την κατανομή των ταξιδιωτικών εισπράξεων, των επισκέψεων και των διανυκτερεύσεων των εισερχόμενων επισκεπτών ανά αγορά. Η καταγραφή γίνεται για τις 22 μεγαλύτερες αγορές του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα που, για το 2017, αντιπροσωπεύουν το 85% του συνόλου των εισπράξεων από τον εισερχόμενο τουρισμό.

Η παρούσα μελέτη¹ παραθέτει τα στοιχεία του εισερχόμενου τουρισμού συνολικά καθώς και για τις χώρες της ζώνης του Ευρώ, τις χώρες της ΕΕ εκτός της ζώνης του Ευρώ και τις Λοιπές Χώρες. Επίσης, αναλύονται στοιχεία ανά εξεταζόμενη αγορά (κατά φθίνουσα σειρά συνολικής δαπάνης στην Ελλάδα), με στόχο την ευκρινέστερη εικόνα των αγορών ως προς τις:

- αφίξεις,
- διανυκτερεύσεις,
- εισπράξεις,

καθώς και την ανάλυση των βασικών δεικτών:

- μέση κατά κεφαλήν δαπάνη,
- δαπάνη ανά διανυκτέρευση
- μέση διάρκεια παραμονής.

Για κάθε αγορά τα στοιχεία αποτυπώνονται σε δύο σελίδες ώστε ο αναγνώστης να αποκτήσει μια εποπτική εικόνα για την εκάστοτε εξεταζόμενη αγορά.

¹ Χρησιμοποιήθηκαν οι Πίνακες της Ενότητας Ταξιδιωτικές Εισπράξεις – βασικά μεγέθη που ευρίσκονται στην ακόλουθη ιστοσελίδα της Τράπεζας της Ελλάδας: <https://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Statistics/externalsector/balance/travelling.aspx>. Για λόγους που σχετίζονται με τον τρόπο που γίνεται η έρευνα δεν δίδονται στοιχεία για όλες τις αγορές, παρά μόνο για αυτές που τα στοιχεία είναι στατιστικά σημαντικά. Επίσης, στην ανάλυση των εξεταζόμενων αγορών που ακολουθεί δεν προσμετρώνται τα μεγέθη από επισκέπτες με Κρουαζιέρες.

Μεθοδολογία Έρευνας Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδας - 1

Η Έρευνα Συνόρων (ΕΣ) πραγματοποιείται από την ΤΤΕ μετά την υιοθέτηση του Ευρώ από την Ελλάδα, ως ένας τρόπος εκτίμησης του «τουριστικού συναλλάγματος» που εισρέει στην χώρα, δηλαδή των εισπράξεων από τουρίστες τρίτων χωρών. Ο βασικός στόχος της έρευνας είναι ο υπολογισμός των εσόδων με συνέπεια να μην αναλύονται τουριστικά στοιχεία όπως προφίλ επισκέπτη, επαναληψιμότητα, κατανομή διάρκειας ταξιδιών κλπ. Η μεθοδολογία της ΕΣ έχει εγκριθεί από την ΕΕ και χρησιμοποιείται από τουλάχιστον 15 χώρες της ΕΕ¹.

Η ΕΣ είναι δειγματοληπτική (45.000 ερωτηματολόγια / έτος) και πραγματοποιείται στα σημεία εξόδου από την χώρα, ώστε οι ερωτώμενοι να δώσουν εκτίμηση της συνολικής δαπάνης τους. Το δείγμα της ΕΣ αποτελείται από «μη κατοίκους» (non-residents) που δεν διέρχονται transit την Ελλάδα – μπορεί όμως και να επισκέπτονται την χώρα χωρίς διανυκτέρευση, π.χ. για ψώνια ή για επαγγελματικό σκοπό. Επίσης οι ερωτώμενοι δεν είναι απαραίτητα τουρίστες αλλά μπορεί να είναι και ταξιδιώτες (π.χ. οδηγός φορτηγού). Τέλος, ως «μη κάτοικος» θεωρείται και Έλληνας υπήκοος, μόνιμος κάτοικος εξωτερικού, ενώ αντίθετα αλλοδαπός μετανάστης στην Ελλάδα θεωρείται «κάτοικος» και δεν συμμετέχει στην έρευνα.

Παρά το μέγεθος του δείγματος, λόγω των πολλαπλών σημείων εξόδου από την χώρα, η δειγματοληψία δεν πραγματοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους σε όλα τα σημεία εξόδου αλλά καθορίζεται ανάλογα με την ροή των «μη κατοίκων» στα σημεία αυτά. Για τον καθορισμό της δειγματοληψίας λαμβάνονται υπόψη:

- για τα αεροπορικά στοιχεία, ο προγραμματισμός πτήσεων,
- για τα οδικά στοιχεία, στοιχεία εκτίμησης ημερών / ωρών υψηλής και χαμηλής κίνησης στους οδικούς συνοριακούς σταθμούς,
- για τα λιμενικά στοιχεία, ο προγραμματισμός των δρομολογίων.

Η αναγωγή από το δείγμα στο σύνολο γίνεται βάσει των ακόλουθων στοιχείων:

- για τα αεροπορικά στοιχεία, βάσει των στοιχείων αναχωρήσεων ΥΠΑ,
- για τα οδικά στοιχεία, βάσει των στοιχείων αναχωρήσεων των μεθοριακών σταθμών,
- για τα λιμενικά στοιχεία, βάσει των στοιχείων αναχωρήσεων των αρμόδιων Λιμενικών Αρχών.

¹Για λεπτομερή παρουσίαση της μεθοδολογίας βλ. <http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt200607.pdf>

Μεθοδολογία Έρευνας Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδας - 2

Αναφορικά με τα στοιχεία δαπάνης, οι ερωτώμενοι δίνουν εκτίμηση:

- της συνολικής δαπάνης τους,
- του μέρους αυτής που ξοδεύτηκε εκτός Ελλάδας και της σχετικής κατανομής της,
- την κατανομή μεταξύ αεροπορικού, διαμονής και out of pocket στην Ελλάδα, στο βαθμό που το γνωρίζουν,
- την κατανομή της δαπάνης στην Ελλάδα σε διαμονή, F&B, μεταφορές, διασκέδαση, καταστήματα.

Αν ο ερωτώμενος έχει αγοράσει πακέτο αεροπορικό εισιτήριο και διαμονή, ο διαχωρισμός σε κόστος αεροπορικού εισιτηρίου (εκτός χώρας) και διαμονή (εντός χώρας) γίνεται βάσει εκτίμησης του κόστους των αεροπορικών εισιτηρίων. Το κόστος αυτό εκτίμαται βάσει έρευνας στο διαδίκτυο που πραγματοποιείται περιοδικά από 6 μήνες έως 1 μήνα νωρίτερα από τον μήνα που γίνεται η μέτρηση. Επισημαίνεται ότι τα έσοδα των αεροπορικών εταιρειών (βάσει οδηγίας ΔΝΤ για την κατάρτιση του Ισοζυγίου) δεν προσμετρώνται στις Ταξιδιωτικές Εισπράξεις αλλά στις Μεταφορές. Στην μελέτη για [τη σημασία του τουρισμού στην ελληνική οικονομία](#) γίνεται η σχετική προσαρμογή.

Τέλος, η ΕΣ περιλαμβάνει ένα αντίστοιχο σκέλος που εξετάζει και τον εξερχόμενο τουρισμό «κατοίκων» που λαμβάνει χώρα στα σημεία εισόδου στην χώρα και απευθύνεται στους κατοίκους Ελλάδας που ταξίδεψαν στο εξωτερικό (12.000 ερωτηματολόγια / έτος).

Σύμφωνα με την ΤΤΕ γίνεται τακτικός έλεγχος (mirror statistics) των αποτελεσμάτων της ΕΣ με τις αντίστοιχες έρευνες άλλων χωρών και δεν παρατηρούνται αξιοσημείωτες αποκλίσεις.

ΣΥΝΟΨΗ

Βασικά Μεγέθη

Ο εισερχόμενος τουρισμός στην Ελλάδα, από την έναρξη της Έρευνας Συνόρων το 2005 μέχρι το 2012, παρουσιάζει μικρές διακυμάνσεις από έτος σε έτος, και η συνολική μεταβολή της περιόδου ανέρχεται σε **+7,8%** στις αφίξεις, **-8,2%** στις διανυκτερεύσεις και **-6,6%** στα έσοδα. Από το 2012 και έπειτα όμως, η αύξηση των μεγεθών του εισερχόμενου τουρισμού είναι ραγδαία φθάνοντας το 2017 σε επίπεδα ρεκόρ για όλα τα βασικά μεγέθη από την έναρξη της Έρευνας Συνόρων:

- αφίξεις: **27.194 χιλ.** (**+75,2%** σε σχέση με το 2012 και **+89,0%** σε σχέση με το 2005),
- διανυκτερεύσεις: **209.855 χιλ.** (**+48,9%** σε σχέση με το 2012 και **+36,8%** σε σχέση με το 2005),
- έσοδα: **€ 14.202 εκ.** (**+41,7%** σε σχέση με το 2012 και **+32,4%** σε σχέση με το 2005).

Παρατηρούμε λοιπόν ότι η αύξηση που καταγράφεται στις διανυκτερεύσεις (**+37%**) και στα έσοδα (**+32%**) είναι αισθητά χαμηλότερη από αυτήν που καταγράφεται στις αφίξεις (**+89%**).

Επιμέρους, οι Λοιπές Χώρες καταγράφουν τις υψηλότερες αυξήσεις στα βασικά μεγέθη (αφίξεις **+172%**, διανυκτερεύσεις **+118%** και έσοδα **+90%**) και ακολουθούν οι Χώρες ΕΕ εκτός Ζώνης Ευρώ (αφίξεις **+111%**, διανυκτερεύσεις **+44%** και έσοδα **+25%**) και οι Χώρες Ζώνης Ευρώ (αφίξεις **+39%**, διανυκτερεύσεις **+7%** και έσοδα **+13%**).

Αναφορικά με τις χώρες προέλευσης, παρατηρούμε ότι η μοναδική αγορά που καταγράφει μείωση σε όλα τα βασικά μεγέθη την περίοδο 2005 – 2017 είναι της Αυστρίας (αφίξεις **-16%**, διανυκτερεύσεις **-27%** και έσοδα **-23%**). Επίσης, μείωση καταγράφεται στις διανυκτερεύσεις από τις αγορές της Κύπρου (**-8%**) και της Γερμανίας (**-4%**) και στα έσοδα από τις αγορές της Ισπανίας (**-28%**), της Κύπρου (**-17%**), της Δανίας (**-16%**) και της Ιταλίας (**-11%**).

Στον αντίποδα σημαντικές αυξήσεις την περίοδο 2005 – 2017, καταγράφονται από τις υψηλής δαπάνης αγορές της Τουρκίας (αφίξεις **+684%**, διανυκτερεύσεις **+465%**, έσοδα **+395%**), της Ρωσίας (αφίξεις **+449%**, διανυκτερεύσεις **+346%**, έσοδα **+222%**) και της Αυστραλίας (αφίξεις **+168%**, διανυκτερεύσεις **+140%**, έσοδα **+197%**) και από τις χαμηλής δαπάνης αγορές της Βουλγαρίας (αφίξεις **+402%**, διανυκτερεύσεις **+200%**, έσοδα **+96%**), της Αλβανίας (αφίξεις **+342%**, διανυκτερεύσεις **+315%**, έσοδα **+215%**) και της Ρουμανίας (αφίξεις **+227%**, διανυκτερεύσεις **+127%**, έσοδα **+86%**).

ΣΥΝΟΨΗ

Βασικά Μεγέθη

Μεταβολές εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα, 2005 - 2017			
	Αφίξεις	Διανυκτερεύσεις	Έσοδα
Σύνολο εισερχόμενου τουρισμού	89%	37%	32%
Χώρες Ζώνης Ευρώ	39%	7%	13%
Χώρες ΕΕ εκτός Ζώνης Ευρώ	111%	44%	25%
Λοιπές Χώρες	172%	118%	90%
από Γερμανία	33%	-4%	14%
από Ην. Βασίλειο	31%	11%	7%
από Γαλλία	89%	59%	61%
από ΗΠΑ	55%	44%	21%
από Ιταλία	33%	7%	-11%
από Ολλανδία	44%	23%	38%
από Ρωσία	449%	346%	222%
από Αυστραλία	168%	140%	197%
από Ρουμανία	227%	127%	86%
από Βέλγιο	44%	27%	21%
από Ελβετία	87%	38%	60%
από Κύπρο	41%	-8%	-17%
από Τουρκία	684%	465%	395%
από Βουλγαρία	402%	200%	96%
από Σουηδία	62%	43%	52%
από Αυστρία	-16%	-27%	-23%
από Αλβανία	342%	315%	215%
από ΠΓΔΜ*	42%	38%	36%
από Καναδά	60%	29%	29%
από Δανία	4%	5%	-16%
από Τσεχία	68%	27%	20%
από Ισπανία	21%	19%	-28%

Πηγή: Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδας - Επεξεργασία SETE Intelligence

*Τα στοιχεία της ΠΓΔΜ αναφέρονται στην χρονική περίοδο 2010 - 2017

Με **κόκκινο** σημειώνονται τα μεγέθη που είναι μικρότερα από το αντίστοιχο μέγεθος για το σύνολο εισερχόμενου τουρισμού – και άρα μειώνεται το μερίδιο αγοράς της χώρας στην οποία αφορά, ενώ με **πράσινο** αυτά που είναι μεγαλύτερα – και άρα αυξάνεται το μερίδιο αγοράς της χώρας στην οποία αφορά.

ΣΥΝΟΨΗ

Βασικοί Δείκτες

Την περίοδο 2005 – 2017, σημαντική πτώση καταγράφουν η Δαπάνη ανά ταξίδι (ή Μέση Κατά Κεφαλή Δαπάνη - ΜΚΔ) (-30,0% σε € 522,3 το 2017) και η Μέση Διάρκεια Παραμονής (ΜΔΠ) (-27,6% σε 7,7 ημέρες το 2017). Αντίθετα οριακή είναι η μεταβολή της Μέσης Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση (-3,2% σε € 67,7 το 2017). Μάλιστα, όπως αναλύεται και παρακάτω (βλ. σελ. 10 και 11), ενώ η πτώση της ΜΚΔ και της ΜΔΠ είναι σχεδόν αδιάλειπτη, η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση δείχνει αξιοσημείωτη διαχρονική σταθερότητα με αυξομειώσεις από χρονιά σε χρονιά.

Αναλύοντας επιμέρους ευρείες αγορές (Ζώνη Ευρώ, ΕΕ εκτός Ζώνης Ευρώ και Λοιπές Χώρες), αρνητική είναι η εξέλιξη και των 3 δεικτών μεταξύ 2005 και 2017, με εξαίρεση την Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση στις Χώρες Ζώνης του Ευρώ (+5%). Συγκεκριμένα,

- Χώρες Ζώνης του Ευρώ: ΜΚΔ -19%, Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση +5% και ΜΔΠ -23%,
- Χώρες ΕΕ εκτός Ζώνης του Ευρώ: ΜΚΔ -41%, Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση -13% και ΜΔΠ -32%
- Λοιπές Χώρες: ΜΚΔ -30%, Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση -13% και ΜΔΠ -20%.

Αναφορικά με τις χώρες προέλευσης, παρατηρούμε ότι η μοναδική αγορά που κατέγραψε αύξηση στην ΜΚΔ την περίοδο 2005 – 2017 είναι η Αυστραλία (+11%) και αύξηση στην Μέση Διάρκεια Παραμονής η Δανία (+1%). Στην Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση η εικόνα είναι μικτή με τις υψηλότερες αυξήσεις να καταγράφονται από τις αγορές της Αυστραλίας (+24%), της Γερμανίας (+18%), της Ελβετίας (+16%) και της Ολλανδίας (+13%).

Στον αντίποδα σημαντικές μειώσεις την περίοδο 2005 – 2017, καταγράφονται στους βασικούς δείκτες:

- Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη, από τις αγορές της Βουλγαρίας (-61%), της Ρουμανίας (-43%), της Ρωσίας (-41%), της Κύπρου (-41%), της Ισπανίας (-41%), της Τουρκίας (-37%), της Ιταλίας (-33%), της Αλβανίας (-29%) και της Τσεχίας (-29%),
- Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση, από τις αγορές της Ισπανίας (-39%), της Βουλγαρίας (-35%), της Ρωσίας (-28%), της Αλβανίας (-24%) και της Δανίας (-20%) και
- Μέση Διάρκεια Παραμονής, από τις αγορές της Βουλγαρίας (-40%), της Κύπρου (-35%), της Ρουμανίας (-31%), της Τουρκίας (-28%), της Γερμανίας (-28%), της Ελβετίας (-26%), της Τσεχίας (-24%) και της Ιταλίας (-20%).

ΣΥΝΟΨΗ
Βασικοί Δείκτες

Μεταβολές εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα, 2005 - 2017			
	ΜΚΔ	Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση	Μέση Διάρκεια Παραμονής
Σύνολο εισερχόμενου τουρισμού	-30%	-3%	-28%
Χώρες Ζώνης Ευρώ	-19%	5%	-23%
Χώρες ΕΕ εκτός Ζώνης Ευρώ	-41%	-13%	-32%
Λοιπές Χώρες	-30%	-13%	-20%
από Γερμανία	-14%	18%	-28%
από Ην. Βασίλειο	-19%	-4%	-16%
από Γαλλία	-15%	1%	-16%
από ΗΠΑ	-22%	-16%	-7%
από Ιταλία	-33%	-17%	-20%
από Ολλανδία	-4%	13%	-15%
από Ρωσία	-41%	-28%	-19%
από Αυστραλία	11%	24%	-11%
από Ρουμανία	-43%	-18%	-31%
από Βέλγιο	-16%	-4%	-12%
από Ελβετία	-15%	16%	-26%
από Κύπρο	-41%	-9%	-35%
από Τουρκία	-37%	-12%	-28%
από Βουλγαρία	-61%	-35%	-40%
από Σουηδία	-6%	6%	-12%
από Αυστρία	-9%	5%	-14%
από Αλβανία	-29%	-24%	-6%
από ΠΓΔΜ*	-4%	-1%	-3%
από Καναδά	-19%	0%	-19%
από Δανία	-19%	-20%	1%
από Τσεχία	-29%	-6%	-24%
από Ισπανία	-41%	-39%	-2%

Πηγή: Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδας - Επεξεργασία SETE Intelligence

*Τα στοιχεία της ΠΓΔΜ αναφέρονται στην χρονική περίοδο 2010 - 2017

Με **κόκκινο** σημειώνονται τα μεγέθη που είναι μικρότερα από το αντίστοιχο μέγεθος για το σύνολο εισερχόμενου τουρισμού – και άρα η χώρα στην οποία αφορά έχει μεγαλύτερη αρνητική μεταβολή από τον γενικό μέσο όρο, ενώ με **πράσινο** αυτά που είναι μεγαλύτερα – και άρα η χώρα στην οποία αφορά έχει θετική ή μικρότερη αρνητική μεταβολή από τον γενικό μέσο όρο, ⁹

Πηγές

- [Τράπεζα της Ελλάδας, Έρευνα Συνόρων 2005 – 2017,](#)
- [Forschungsgemeinschaft Urlaub und Reisen \(FUR\) 2017,](#)
- [Office for National Statistics, United Kingdom](#)
- [Le Memento du Tourisme 2017,](#)
- [Phocus Wright, US Consumer Travel Report 2015,](#)
- [ISTAT \(Istituto Nazionale di Statistica\) 2017,](#)
- [NBTC – NIPO Research 2017,](#)
- [Russia Public opinion Research Center \(VTSIOM\),](#)
- [West Vlaams Economisch Studie Bureau \(WES\),](#)
- [Swiss Tourism in Figures 2017,](#)
- [Marketagent.com,](#)
- [Turespana,](#)
- [Danmarks Statistik Data \(IDE\).](#)

Η παρούσα μελέτη υλοποιήθηκε από το INSETE στο πλαίσιο της Πράξης: «Ενίσχυση της θεσμικής και επιχειρησιακής ικανότητας του ΣΕΤΕ» με κωδικό MIS 5000993, η οποία εντάσσεται στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση ΕΣΠΑ 2014-2020”** και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
**Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

INSETE

Ινστιτούτο του Συνδέσμου
Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων

Βουκουρεστίου 32
106 71 Αθήνα

T: 210 3244 368

www.insete.gr
intelligence@insete.gr